

Міжнародні економічні відносини

УДК 339

Пасемків Петро Петрович

*студент факультету міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету*

Пасемкив Петр Петрович

*студент факультета международных экономических отношений
Ужгородского национального университета*

Pasemkiv Petro

*Student of the Faculty of International Economic Relations
of the Uzhgorod National University*

**ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ КРАЇН АФРИКИ
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ СТРАН АФРИКИ
INSTITUTIONAL TRANSFORMATIONS OF AFRICAN COUNTRIES**

***Анотація.** Дана стаття створена на основі комплексного дослідження розвитку економіки країн Африки на сучасному етапі. В результаті дослідження інвестиційних та торговельних відносин держав даного континенту з Україною та країнами Європейського Союзу визначено ступінь їх інтеграції до світової економіки. Розкриті потенціали сировинних ресурсів Африки та їх значення в сучасній структурі світового господарства.*

Вивчене питання низької конкурентоспроможності країн Африки та відставання глобальних тенденцій економічного розвитку.

***Ключові слова:** Африка, інтеграція, сировинні ресурси, інвестиції, міжнародні відносини, світове господарство, торгівля, економічне зростання.*

Аннотация. Данная статья создана на основе комплексного исследования развития экономики стран Африки на современном этапе. В результате исследования инвестиционных и торговых отношений государств данного континента с Украиной и странами Европейского Союза определена степень их интеграции в мировую экономику. Раскрыты потенциалы сырьевых ресурсов Африки и их значение в современной структуре мирового хозяйства.

Изучен вопрос низкой конкурентоспособности стран Африки и отставание глобальных тенденций экономического развития

Ключевые слова: Африка, интеграция, сырьевые ресурсы, инвестиции, международные отношения, мировое хозяйство, торговля, экономический рост.

Summary. The article is based on a comprehensive study on the development of the economies of Africa at the present stage. As a result of the study of investment and trade relations of the countries of this continent with Ukraine and the European Union countries, their degree of integration into world economy has been determined. Discovered the potentials of Africa's raw materials and their significance in the modern world economy.

The issue of low competitiveness of African countries and the backwardness of global trends of economic development are studied.

Key words: Africa, integration, raw materials, investment, international relations, world economy, trade, economic growth.

Постановка проблеми. Інтерес до країн Африканського континенту підвищився як з боку науковців і бізнесових кіл, так і з боку світових центрів економічної потужності, які прагнуть розбудови економічного співробітництва з Африкою. В більшості африканських країн показники економічного зросту несподівано перевищують середньосвітове значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В науковій літературі останнім часом зустрічається багато досліджень та публікацій щодо економічних процесів та перетворень в країнах Африки. Серед них можна виділити роботи Дж. Бермана [1], Л.Л. Фітуні [2], та О.І. Абрамової [3].

Формулювання цілей статті. Враховуючи вищезазначене, особливої актуальності набуває завдання аналізу основних проблем визначення місця Африки в глобальному розвитку та сучасній моделі світової економіки.

Виклад основного матеріалу. В науковій літературі будь-які дослідження економічних процесів щодо Африки спираються на існуючі класифікації африканських країн. Хоча географічно ці країни поєднані та мають певні спільні риси економічного розвитку, чисельні особливості, що є визначальними з точки зору міжкраїнової взаємодії, змушують науковців використовувати різні підходи до їх класифікації.

Задля цілей економічних досліджень здебільшого використовують підхід, що поділяє країни Африки на Північні (Марокко, Алжир, Туніс, Єгипет) та країни на південь від Сахари. Такий поділ зумовлений не тільки географічними умовами, але й значними економічними відмінностями: у цілому північноафриканські країни випереджають своїх південних сусідів за більшістю показників економічного розвитку.

За іншим підходом, країни Африки часто досліджують в межах найбільших регіональних об'єднань:

- Економічне співтовариство країн Західної Африки (The Economic Community of West African States - EKOWAS)
- Спільний ринок Східної і Південної Африки (Common Market for Eastern and Southern Africa - COMESA)
- Східноафриканське співтовариство (East African Community - EAC)
- Південноафриканське співтовариство розвитку (Southern African Development Community - SADK);

- Економічне співтовариство центральноафриканських держав (The Economic Community of Central African States - ECCAS);
- Центральноафриканських митний і економічний союз (Central African Custom and Economic Union - UDEAC);
- Західноафриканський економічний і валютний союз (de l'union Economique et Monetaire Ouest Africaine - UEMOA);

Адже саме ці групи країн є найбільш ефективними з точки зору динаміки інтеграційних процесів серед 160 міждержавних регіональних об'єднань Африки [2].

В дослідженнях низки міжнародних організацій серед африканських економік відокремлюють країни-експортери енергоносіїв (oil exporters), країни з середнім рівнем доходу (middle income countries), країни з вразливою економікою (fragile countries) та нестабільні країни з низьким рівнем доходів (non-fragile low-income countries) [5].

Незалежно від підходу, за яким групуються та вивчаються африканські країни більшість сучасних досліджень вказують на роль континенту в якості важливого сегменту сировинної бази світової економіки. Сировинна орієнтація експорту характерна для всіх країн континенту.

Первинні сировинні постачання Африки оцінюються на рівні більш ніж 50% від загального експорту, решта припадає на перероблену сировину, напівфабрикати, продукцію чорної і кольорової металургії, нафтохімії, хімічної галузі, машинобудування, текстильної, шкіряно-взуттєвої і харчової промисловості та інші [3]. У країнах Африки доходи від використання природних ресурсів, особливо від видобутку корисних копалин (здебільшого, палива і мінералів) складають значну частку ВВП.

Цінність африканських природних, та зокрема сировинних, ресурсів добре усвідомлюється, як в самій Африці, так і іншими країнами світового господарства, провідні з яких продовжують нарощувати співробітництво з

континентом у сфері їх закупівель та освоєння. Головними зовнішньо торгівельними партнерами африканського континенту є США, Китай та країни ЄС.

Таблиця 1

Частки найбільших торгівельних партнерів Африки в її зовнішній торгівлі у 2001 та 2013 роках

Країни-партнери	Африканський експорт		Африканський імпорт		Торгівельний оборот	
	млрд. дол. США	Частка, %	млрд. дол. США	Частка, %	млрд. дол. США	Частка, %
2001 рік						
ЄС	66,6	54,86	56,2	45,36%	122,8	50,06
США	21,7	17,87	10,5	8,47%	32,5	13,25
Китай	3,8	3,13	4,4	3,55%	8,2	3,34
Африка всього:	121,4	100,00	123,9	100,00	245,3	100,00
2013 рік						
ЄС	212,2	35,40	195,6	32,28	407,8	33,83
США	47,4	7,90	34,6	5,71	82,0	6,80
Китай	73,9	12,33	82,9	13,68	156,8	13,01
Африка всього:	599,5	100,00	605,8	100,00	1205,3	100,00

Джерело: [9, ст. 156]

Ці країни є також важливими інвесторами в африканські економіки. Стосовно прямих іноземних інвестицій, за даними Ernst and Young [8] у середньому в 2007-2013 роках найбільші сумарні обсяги прямих іноземних інвестицій Африці забезпечували: ОАЕ – 12,1%, Великобританія – 10,7%, США – 8%, Індія – 7,3%, Франція – 6,5% та Китай – 4,2%.

Загалом, завдяки економічній стабільності приплив інвестицій на континент досяг рекордних масштабів: за оцінками, тільки в 2014 році його обсяг склав 80 млрд. дол. США [6].

Зростаючий інтерес до співробітництва з Африкою з боку світових економік призвів до того, що на початку цього століття африканські країни демонстрували рекордні темпи зростання. У період з 2001 по 2012 рр.

економіки дев'яти країн на Південь від Сахари зростали темпами 7% на рік і вище [6].

За прогнозами Світового банку та МВФ Африка і надалі динамічно розвиватиметься. Хоча відновлення світової економіки залишається нестабільним і нерівномірним.

Слід зазначити, що прогнози щодо зростання африканських економік постійно корегуються, на що значно впливає зміна цін на нафту та біржові товари. Втім можна сподіватися на довгостроковий характер економічного зростання на континенті, що зумовлене зацікавленістю центрів економічної сили глобальної економіки в подальшій взаємовигідній зовнішньо торгівельній співпраці.

Висновки з даного дослідження. Отже, в результаті аналізу тенденцій формування інвестиційного потенціалу країн африканського континенту слід резюмувати, що в сучасній моделі світової економіки Африка залишається важливим геополітичним гравцем. Бурхливий економічний розвиток з початку цього століття та підвищення економічного суперництва в Африці з боку світових економік дає країнам континенту унікальний шанс щодо проведення успішних інституційних перетворень африканських економік та зміни ролі Африки в сучасній моделі світового господарства.

Література

1. Berman J. Seven reason why Africa's time is now [Електронний ресурс] / Jonathan Berman / Harvard Business Review – Режим доступу до ресурсу:http://issuu.com/afifunds/docs/hbr_africa.
2. Фитуни, Л.Л. Африка в современной мировой системе товарной торговли / Фитуни Л.Л. // Проблемы современной экономики. – 2013. – №3. – С. 148-154.

3. Абрамова И.О., Ресурсный потенциал Африки: структура, параметры, значимость для мировой экономики и внутреннего развития / И.О. Абрамова // Проблемы современной экономики. - 2013. - №3 (47). - С. 155-161.
4. Мельник, К. Африканський континент в очікуванні інвестиційного буму: прогрес та потенціал економік країн Африки [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Finance.ua
5. Global Economic Prospects, January 2015. Highlights for special feature on low income countries: graduation, recent developments and prospects [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт The World Bank - Режим доступу:
http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/GEP/GEP2015a/pdfs/GEP2015a_specialfocus_highlights_LIC.pdf
6. International Trade Centre [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.trademap.org>
7. World Development Indicators 2015 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт UNESCO Institute for Statistics.- Режим доступу: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/world-development-indicators-education-2015-en.pdf>
8. EY's attractiveness survey: Africa 2014 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт E&Y. - Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/\\$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf)
9. Africa progress report 2014 [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт Africa progress panel. - Режим доступу: <http://www.africaprogresspanel.org/publications/policy-papers/2014-africa-progress-report/>

References

1. Berman Jonathan. Seven reason why Africa's time is now / http://issuu.com/afigfunds/docs/hbr_africa. (Accessed 06 May 2015).
2. Fituni L. Africa in the modern world system of trade in goods / Problemy sovremennoy ekonomiki. – vol. 3, pp. 148-154.
3. Abramova, I. (2013) "The resource potential of Africa: the structure, parameters, the importance for the global economy and internal development", Problemy sovremennoy ekonomiki. – vol. 3 (47), pp. 155-161.
4. Mel'nik, K. African continent in anticipation of an investment boom: progress and potential of African economies [online], available at: <http://news.finance.ua/ua/news/~/321157> (Accessed 10 May 2015).
5. The official site of Wolrd Bank (2015) "Global Economic Prospects, January 2015. Highlights for special feature on low income countries: graduation, recent developments and prospects" [Online], available at: http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/GEP/GEP2015a/pdfs/GEP2015a_specialfocus_highlights_LIC.pdf(Accessed 11 May 2015).
6. The official site of International Trade Centre (2015) "Trade statistics for international business development", available at: <http://www.trademap.org> (Accessed 7 May 2015).
7. The official site of UNESCO Institute for Statistics (2015) "World Development Indicators 2015", available at: <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/world-development-indicators-education-2015-en.pdf> (Accessed 12 May 2015).
8. The official site of E&Y (2014) "EY's attractiveness survey: Africa 2014", available at: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/\\$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-attractiveness-africa-2014/$FILE/EY-attractiveness-africa-2014.pdf) (Accessed 03 May 2015).

9. The official site of Africa progress panel (2014), "Africa progress report 2014" available at:

<http://www.africaprogresspanel.org/publications/policy-papers/2014-africa-progress-report/>